

Víte, že. . .

Velká voda

Ještě si velice dobře pamatujeme záplavy, které postihly Moravu v roce 1997. Prošel jsem si svůj archiv, záznamy pořízené při pátrání v Moravském zemském archivu, jakož i Archivu města Brna a v Kronice obce Klopotovice. Pokusil jsem se zrekapitulovat podobné živelné pohromy v letech minulých. Výsledek mé práce, která jistě není ani zdaleka úplná, zde předkládám.

Za panování Jana Jetřicha Petřvaldského byl celý náš kraj postižen častými živelnými pohromami. Roku 1716 velkými vodami byl značně poškozen stav „kamenec“ u Tovačova a dravá Bečva protřhla se u Lobodíc do Moravy a způsobila tady značné škody.

Morava a Bečva se svými přítoky měnily následkem přívalů a povodní v našem kraji často svůj tok a přivodily tak časté zvraty na území některých obcí. Od nepaměti dělila se Morava u Lobodíc ve dvě ramena. Pravé rameno vedlo k Zářiči, Chropyni a Plesovci, načež před Kroměřížem se obě ramena opět v jeden tok spojila. Bečva pak východně od Lobodíc ústila do levého toku Moravy. Že kdysi tomu tak skutečně bylo je doloženo i starými listinami a spisy, hlavně z let 1261, 1380, 1483.

Roku 1579 na jaře přítok „Jezda“, jenž od Lobodíc se dral do Moravy, zavinil na pravém toku Moravy, nad starým lobodským mostem zhoubnou strž, kterou Kojetín a okolní osady byly zaplaveny, kdežto na chropynské rybníky a mlýny voda netekla. I ustanoveno úředně, že držitelé statku Chropyně a páni Tovačovští, dokud tito biskupské manství Lobodice drží, povinni jsou nyní i budoucně tu strž, kterou by Morava na gruntech lobodských kdy udělala společným nákladem dáti upravit a zahraditi. Na podzim roku 1603 protřhla velká povodeň v lese za Lobodícemi stav „Hrubsa“, pravý tok jímž řeka tekla na chropynské rybníky. Pročež Vilém Pražma z Bílkova na Chropyni se svolením hraběte Vefkharta ze Salmu na Tovačově „dal na jiných gruntech lobodských zástavu a srážku vody udělati.“

Když olomoucký biskup a kardinál František z Dietrichštejna roku 1615 koupil statek Chropyně, který poté spojil s kroměřížským panstvím, tehdy ještě rameno Moravy proudilo kolem Chropyně, jak ze záznamů v panském urbáři je uvedeno.

Jejíkož, ale Bečva při svém ústí do Moravy opět často značných škod způsobovala, část Moravy od místa, kde se rozdvojovala, až po místo, kde se Bečva do ní vlévala byla zavezena, Bečva pak přímo spojena se zbývajícím levým ramenem Moravy, čímž její tok byl prodloužen až ke Kroměříži a přešel pak pod názvem Bečva na tento původní tok Moravy. Zároveň však časem zaniklo rameno Bečvy, které od troubleckého mostu kolem troubleckého panského dvora směrem na Vikoš a odtud na některé chropynské rybníky vedlo. Než Bečva i potom u Lobodíc mnohdy do Moravy se prodrala.

Po roce 1660 vytvořila Bečva u Troubek nové řečiště, tekouce z větší části směrem k Tovačovu do Moravy a má od té doby tedy dvojí ústí. Rameno Bečvy, směřující pod jménem „vzteklá“ (steklá) k Tovačovu, se často rozvodnilo a veliké škody nadělalo.

I později Bečva v našem kraji zle řádila, tak kdežto dříve Cítavka neboli Morávka do Bečvy tekla, tato roku 1726 a 1727 následkem značných píšťin se protékla do Moravy.

Roku 1756 poškodila „Vzteklá“ zatímní stav u Troubek a novým řečištěm vedrala se do Skašovského rybníka u Tovačova a odtud teprve do Moravy.

Podobně v roce 1761 Bečva u Troubek opět se protřhla, takže na Chropyni málo vody teklo. Knižecí a biskupské panství Kroměřížské pak dohodou panství tovačovského v letech 1761 – 1764 nově upravilo stav Bečvy u Troubek a od té doby proudí hlavní její tok ke Kroměříži.

Dne 22. ledna 1840 se řeka Bečva tak rozvodnila, že valila se v Troubkách a mnohé domky a chalupy byly strženy. Bečva s Moravou zaplavily celé území a pozemky mezi Tovačovem a Troubkami.

V roce 1840 byly u nás tak veliké povodně, že naše Blata vystoupila daleko od břehů a zaplavila celá „bahna“.

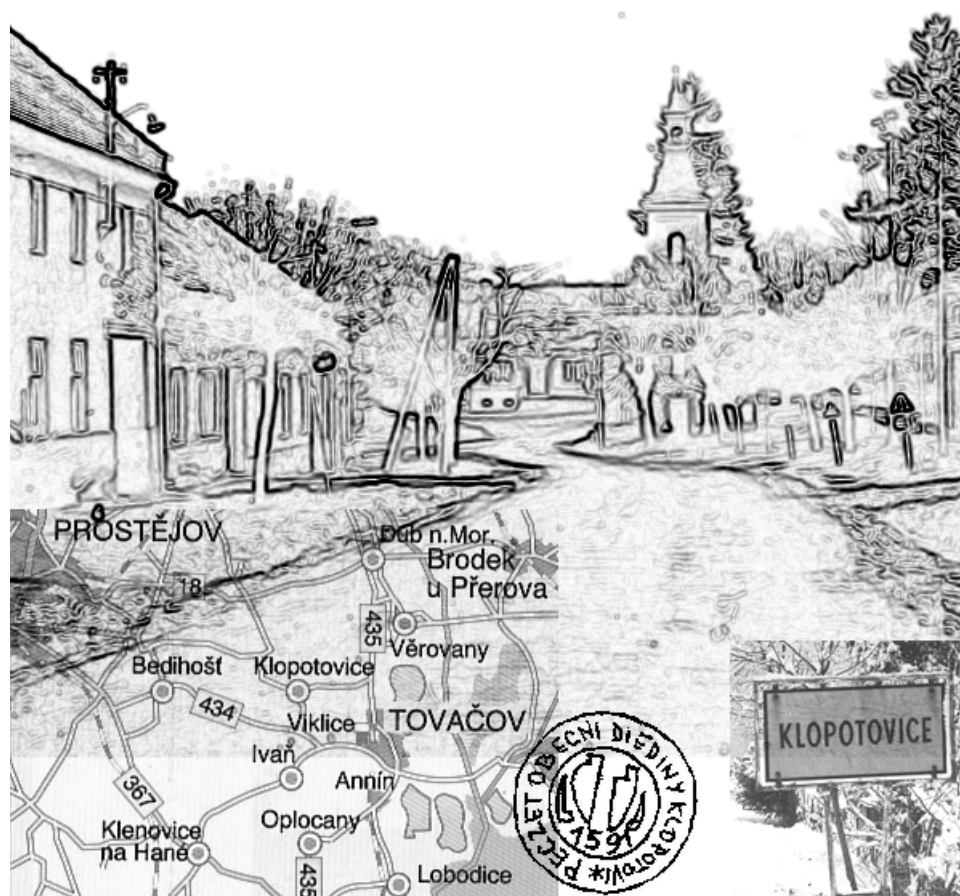
V roce 1888 se řeky Morava a Bečva z jara (11. března) a v létě znovu rozvodnily, vznikly veliké škody v Troubkách a na pozemcích mezi Troubkami a Tovačovem.

V roce 1926 se řeka Blata několikrát vyčila ze břehů a zaplavila pole – nejvíce na „Lopatě“.

Vydává Obecní úřad v Klopotovicích dne 21. 2. 2002; redakční tým: Zdeněk Klobouk, Petr a Tomáš Indrákovi; čerpáno z Archivu tovačovského panství a materiálů Obecního úřadu v Klopotovicích.

Lopotník

Nezávislý občasník o dění v naší obci
Číslo 4 – zima 2002

**V našem životě prožíváme chvíle radostné a jindy zase smutné.
Z loňského roku bychom rádi připomněli několik takových chvílí:**

konal se 4 svatby:

dne 25. srpna - Jana Budová a Vladimír Prachař,
dne 15. září - Milena Oravcová a Josef Černý
dne 20. října - Ilona Mlčochová a Marek Vystrčil
dne 24. listopadu - Petra Naniášová a Petr Opluštil

se narodily 2 děti:

dne 10. ledna - Jan Gál
dne 22. září - Lukáš Prachař

oslavili manželé Eliška a Oldřich Kovaříkovi 50 let společného života.

Blahopřejeme

zemřeli 3 naši spoluobčané:

dne 27. dubna paní Božena Prachařová
dne 2. července pan Jaroslav Smolka
dne 15. července paní Jiřina Matelová

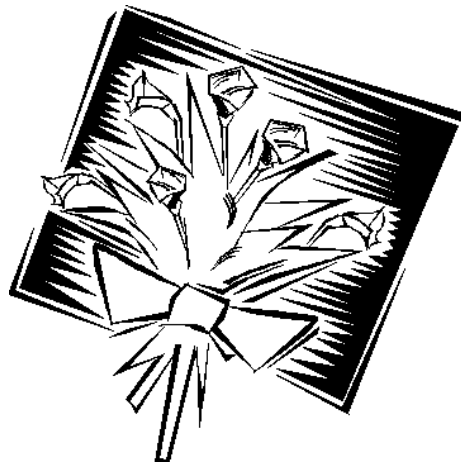
Další naši spoluobčané letos oslaví svá jubilea:

Již 96 – té narozeniny oslaví nejstarší občanka naší obce
paní Františka Vymětalová.

80 – té narozeniny: Onřej Mězl
Oldřich Kovařík
Marie Čubová

75 – té narozeniny: František Nesvadbík
Rostislav Opršal
Eliška Kovaříková
Anna Jurdová

70 – té narozeniny: Josef Osoha
65 – té narozeniny: Jan Kohn
60 – té narozeniny: Marie Ježáková

FOLIO 31 – (kup Tomáše Greczmana)

Léta Páně 1693 dne 25. Marca v diedině Klopotovicích za Purgmistra Matěje Wančury, konšelův Jiřího Hudce, Jakuba Niemczakan a fojta Jakuba Slabýho ujal jest Tomáš Greczman od Jana Dohnala grunt s půl lánem polí, 3-mi nuznými koňmi, vůz s třemi kolmi kutými a jedním válcem, pluh se železami a jednou branou a jiným příslušenstvím za sumu 700 hřiven závdavku anobř, poněvadž grunt velice zpustošený a žádnýho polního osetí při něm se nenachází a k tomu znamenité dluhy se vynajdující. Pročež na zaplacených takových jako tako pro zlepšení stavení, lepšího hospodářství Jana Dohnala výplata všechna, která se na 465 hřiven nastahuje tomuto soukupovi za vlastní se připisuje toliko, aby ostatní purgrechtní sumu každoročně po 4 hřivnách sobě vyplácel. Rukojmě za dobré hospodářství celá obec Klopotovská.
Actum Die in Suppa.

Tak tento zápis, Folio 31 – kup Tomáše Greczmana, opravdu vypadá.

Olomoucké právo bylo asi apelačním soudem. Dokud nebylo státních okresních soudů a knihovního úřadu gruntovního (pozemkového) byla značná část věcí, které nyní vyřizují tyto úřady, vyřizována buď před právem domácím nebo vrchností. Chodili tedy naši předkové se svými záležitostmi ke svému fojtu nebo úředníku vrchnostenskému (tzv. oficíru).

Za vlády císařovny Marie Terezie (1740-1780) byly provedeny mnohé změny ve správě říše. V soudnictví byla zrušena trestní práva měst a zavedeny hrdelní či kriminální soudy, čímž tzv. útrpné právo tj. mučení obviněných při výslechu, bylo přísně zakázáno.

Za vlády císaře Josefa II. – 14. dubna 1783 bylo soudnictví odděleno od správy a postátněno. Byla zavedena soustava tří soudních instancí - první instancí byl zemský soud (pro šlechtu, majitele deskových statků, magistráty), pro městské obyvatelstvo a vrchnostenské soudy pro poddané, druhou instancí byly apelační soudy (v Praze a Brně), jež byly odvolací instancí pro všechny soudy v zemi, třetí instancí byl nejvyšší soudní dvůr ve Vídni. Soudy byly obsazovány odborně vzdělanými právníky. Byla dále omezena soudní a správní moc vrchností a majitel panství měl zakázáno pokutovat poddané peněžitě, těžší tresty se směly uvalovat jen s povolením krajských úřadů.

REGISTRA PURGRECHTNÍ

Léta Páně 1679 dne 20. Januárii (ledna) za panování vysoce urozeného Pána pana Ferdinanda Juliusa Svaté říše římské hraběte ze Salmu a Neyburgku nad Ilnem, dědičného Pána na Tovačově, Kojetíně a Kralicích, jeho císařské a královské rady skutečného komorníka též soudce zemského v markrabství Moravském, za hejtmana toho času urozeného a vysoce učeného Pana Francze Sturmsa a za ouřadu dědiny Klopotovic Purgmistra Matěje Pospíšila, Václava Niemce, Jana Drštka, za fojta Tomáše Bělouška založena jsou tyto registra purgrechtní k vpisování všech gruntů a zahrad jak starousedlých i tak novousedlých při dědině Klopotovívích se nacházejících.

Gruntovní (pozemkové) věci vyřizovaly se na hrubých poradách obce, jimž byli přítomni vrchnostensští úředníci. Koupě respektive prodeje byly zaznamenány do tzv. gruntovních register na tovačovském zámku, v nich také zaznamenáno kolik kupec položil závdavku. Grunty poddaní nesměli zadlužovat!

Zde ukázka jak takový zápis vypadal:

FOLIO 76 – (kup Matěje Nováka)

Léta Páně 1687 dne 10. Oktobris za ouřadu Jiřího Tichého, Havla Mierzila, Václava Pavlice, fojta Václava Neimczaka.

Havel Mierzil prodal grunt s půl lánem rolí s loukami na blatech a druhé v loučkách ležícími, se třemi koňmi, vůz, pluh a brány s polovičním outězkem letošním příslušenstvím – Matějovi Novákoví za sumu 700 hřiven a jakož tedy Havlovi Mierzilovi jak nových tak i vyplacených peněz purgrechtních 497 hřiven zadává a postupuje začez i za přidání hospodářství místo závdavku má jemu Matěj kus rolí na předním díle za novou částku na 5 měřic do devíti let od letoška začínajíc i třeba tomu jinému do vyjití těch devíti let k postoupení bude za živobytí neb na smrtelné posteli zanechatí.

Z Obecního zastupitelstva

Obecní zastupitelstvo na svém 17. zasedání konaném 23. 11. 2001 projednalo:

- 1) Nový zákon o odpadech, který je v platnosti od nového roku. Vypracování obecně závazné vyhlášky, která je platná od 1. 1. 2002. K tomuto účelu byla jmenována komise ve složení Ing. Beneš Roman, Bradík Vladimír, Pohlodka Vladimír a Bukovcová Vladimíra.
- 2) Dne 30. 10. 2001 si podal písemnou žádost na odprodej pozemku par. č. 14/10 v k.ú. Klopotovice pan Vymětal Radoslav na výstavbu řadové garáže. Žádost o odprodej tohoto pozemku byla vyvěšena na obecní tabuli od 2. 11. do 22. 11. 2001. Obecní zastupitelstvo schválilo odprodej pozemku panu Vymětalovi.
- 3) Dne 30. 10. 2001 si podal písemnou žádost na odprodej pozemku par. č. 143/4 v k.ú. Klopotovice pan Oravec Josef za účelem vybudování skladu a provozovny. Obecní zastupitelstvo schválilo záměr o odprodej pozemku panu Oravcovi. Tato žádost byla vyvěšena na obecní tabuli od 30. 10. do 22. 11. 2001. Obecní zastupitelstvo schválilo záměr o odprodej tohoto pozemku.
- 4) Různé – skládka pneumatik na obecním pozemku.

Dále Obecní zastupitelstvo schválilo poplatek za kopírování – za jednu stránku 3,- Kč, za dvojstránku 5,- Kč. Schválilo také komisi, která zpracuje obecně závaznou vyhlášku o odpadech.

Obecní zastupitelstvo na svém 18. zasedání projednalo:

- 1) Žádost MS Kralice na Hané o pronájem pozemku – sepsání smlouvy.
- 2) Rekonstrukci ČOV – byla navržena komise pro výběrové řízení ve složení: pan Masný, Stavoinvest, Oravec Josef, Pohlodka Vladimír, Bradík Vladimír a Ing. Beneš Roman.
- 3) Živnostenský list na provozování ČOV – pan Bradík Vladimír.

Obecní zastupitelstvo schválilo:

- 1) Obecně závaznou vyhlášku obce Klopotovice č. 1, kterou se stanoví systém shromažďování, sběru, třídění využívání a odstraňování komunálního odpadu.
- 2) Obecně závaznou vyhlášku obce Klopotovice č. 2, kterou o poplatku za odvoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Obecní zastupitelstvo ukládá:

- 1) Vyhlášení těchto vyhlášek a vyvěšení na úřední vývěsce.
- 2) Vypracování nájemní smlouvy s MS Kralice na Hané – p. Ing. Beneš Roman, Pohlodka Vladimír a Oravec Josef.

Obecní úřad upozorňuje občany, že se vybírají poplatky za psy a odvoz komunálního odpadu. Občané, kteří mají zaplacen poplatek za odvoz komunálního odpadu a nemají štítky na popelnice, mohou si je vyzvednout v úřední hodiny na OÚ.

Právo

K souzení provinilců bylo již od pradávna příslušné právo Klopotovské, které bylo podřízeno právu Tovačovskému a s tímto pak právu Olomouckému. Menší věci byly souzeny před právem domácím, těžší delikty pak před právem vyšším v tomto případě před právem Tovačovským.

Tovačov byl sice roku 1352 zbožím markrabským a ačkoliv zastaveným, měl již tehdy své vlastní právo (vyšší), jemuž byla podřízena malá práva vesnická (Věrovany, Lobodice, Ejvaň, Hrdlbořice, Oplocany, Čelčice, Troubky a Klopotovice), která krevních vin a hrdelních věcí nesoudila. K vyššímu právu do Tovačova byly podávány věci, které nekončily při právech malých a také záležitosti, jimž fojt a konšelé na vesnici nerozuměli.

I vydávalo pak Tovačovské právo malým právům případně naučení. Vyšší právo tovačovské mělo svého právního písaře, který věci zapisoval a pak městský fojt měl též větší právní zkušenosti. Nad vyšším právem tovačovským stálo vrchní právo olomoucké.

Ve věcech hrdelních vrchní právo olomoucké povolovalo či nařizovalo sáhnouti někomu právem útrpným a vydávalo konečné ortely.

V Tovačově byla také šatlava, kde delikventi pokud se jednalo o věci hrdelní, z okolních vesnic byli zavřeni. Bylo to také vždy, když se jednalo o mučení. Útrpné čili ostré právo vykonáváno v Tovačově a z počátku také popravy odsouzených. Útraty platila obec, jejímž odsouzenec byl příslušníkem. Vyššímu právu tovačovskému náležela oprava (ochrana) nad malými právy vesnickými.

(Viz: V. Prasek, *Knihy Tovačovská*, str. XXXI – XXXIII).

Soudilo se u nás podle práva Magdeburského, obdobně jako v severních Čechách, kdežto na jižní Moravě a v jižních Čechách podle práva franckého.

Podle Rukopisu Tovačovského uvádíme dále některé právní porady a poučení, které dělalo Olomoucké právo právu Klopotovskému.

O přetržení nepořádku při právu Klopotovském

„Službu svú vzkazujem moudří a opatrní milí naši. Což nám pan Jan Lošovský z Šumvaldu, úředník kostela Olomouckého o Jiříka Kabouska, kterýž jse v Klopotovících soudí, píše Vám teď přípis téhož psaní posíláme, jemuž vyrozumíte. Pak poněvadž Klopotovští věci neslušné a neobyčejné při právě jejich proti spravedlivosti a pořádku práva před se berou ku znamenitým obtížnostem stranám před právem jejich činiti majícím, tak jakž (z) toho přípisu vyrozuměti můžete. Vás žádáme, kteříž práva Vašeho užívají takových věcí neobyčejných zastavíte o čemž nepochybujeme, než že tak učiníte a strany takových šacováním obtěžovati mimo pořádku (!) práva nedopustíte a se sami tolikéž v takové i jiné věci při právě Vaším spravedlivě k stranám zachováte. Odpovědi žádáme.

Dáno v Olomúci – Anno domini 1543.

Purkmistr a rada města Olomouce.

(Přípis tento zaslán právu Tovačovskému)

Zmínka o občanu Klopotovic v poučení právu Tovačovskému:

„Moudří a opatrní přátelé naší milí, v příčinu Jiříka Tesaře z Rybník, který Havlovi Hanákovi z dědiny Klopotovic jednu klisnu na panství ukradl, k tomu se posavád zná (jak z příležitých akt, též i na žádost Vaší bychom Vám naučení právní vydali), jsme vyrozuměli. My, purkmistr a rada města Olomouce nacházíme: Pokudž dotčený Jiřík Tesař podezřelý není, ani aby čeho kradeného více dopustiti se měl, se prokázati a věděti nemůže, tedy vypovědím – pakliby podezřelý byl aneb více podobných věcí se dopustil, právem útrpným tázán a examinován býti má.

2. prosince 1616.“

Jistě zajímavé je následující soukromé poučení o nápad jak svým obsahem tak i dobou v níž bylo dáno. Stalo se tak roku 1632, tedy za války třicetileté a lze z toho souditi, že Klopotovice tehdy ještě nezpustly až teprve po roce 1642, kdy se švédský generál Torstenson zmocnil Olomouce.

Toto poučení zní:

„Poctivému Matějovi Drbousovi z dědiny Klopotovic nám milému.

Přízeň naší vzkazujem, poctivý milý. Na otázku právní a žádost Tvou v příčině nápadu o pozůstalosti po nebožtíku Matějovi Tomášovi bratru vlastním Majdaleny, manželky Tvé se dotejkající pokud ovšem tak jest, jakž toho dokládáš a protiv tomu nicpodstatnějšího by se přednésti a vynajítí nemohlo, My purkmistr a rada hlavního královského města Olomouce nacházíme, že táž Majdalena manželka Tvá ke všemu nápadu a pozůstalosti po témž nebožtíku Matějovi Tomášovi rovnej díl jako Pavel Tomáš (poněvadž jich obou vlastní bratr a svobodný z toho světa vykročil) právo a spravedlivost má a společně dědičkou se bejti nachází. A to z práva.

26. listopadu 1632.“

K tomuto poznamenáváme že v seznamu usedlých v Klopotovících z roku 1657 není jméno Drbous a je jen Jakob Tomáček!

Poučení o trestu cizoložství:

Pozdravení naše..... Vyrozuměli jsme jakou ste nám na naše v příčině Jana Čemušky ve vsi Klopotovících osedlého sedláka a jeho hoferkyně Justiny vdovy, postavené otázky zprávu učinili, kterouž majíce My purkmistr a rada královského města, Moravského hlavního města Olomouce s prvnějšími nám přislanými spisy v bedlivém uvážení, poněvadž nadepsaný ženatý Jan Čemušek se k tomu zná, že s nadřčenou hoferkyní Justinou v nečistý skutek dopustil a tak netoliko protiva světskému právu a duchovnímu zákonu ano i Božímú přikázání i cizoložství způsobil, nacházíme, že dle na takové smilníky vyměřených práv půl pardusu a vykázání zasloužil, bude-li však manželka jeho odpouštěje jemu nepravost jeho za něho prositi, že ke ctí sv. manželstva jedenkrát v den sváteční pod slavností před kostelem, kde nejvíce lidí odcházejí a vycházejí (však, aby mše sv. neopustil) s prutami státi a v poutech na půl roku do práce dodán býti má. A v nadotknuté Justině, tomu dítěti na slušné vychování dáti aneb se s ní o takové vychování podle zámožnosti své 10 nebo 12 Zlatých porovnatí. Často jmenovaná Justina 3 dni sváteční pořádně v čas kázání (aby tolikéž mši svatou slyšeti mohla) za ruky do trdlice dána a jí na prsa pruty přivázané, potomně z Klopotovic pro uvarování pohoršení někam jinam v tise odeslána býti má, vše z práva.

„20. března 1679.“

Poznámka: Jan Čemušek měl již v roce 1657 v Klopotovících půllán po Matěji Doleželovi.